

DIEVČA, KTORÉ NEVEDELO NENÁVIDIEŤ

MOJE SVEDECTVO

LIDIA MAKSYMOWICZ A PAOLO RODARI

DIEVČA, KTORÉ NEVEDELO NENÁVIDIEŤ

MOJE SVEDECTVO

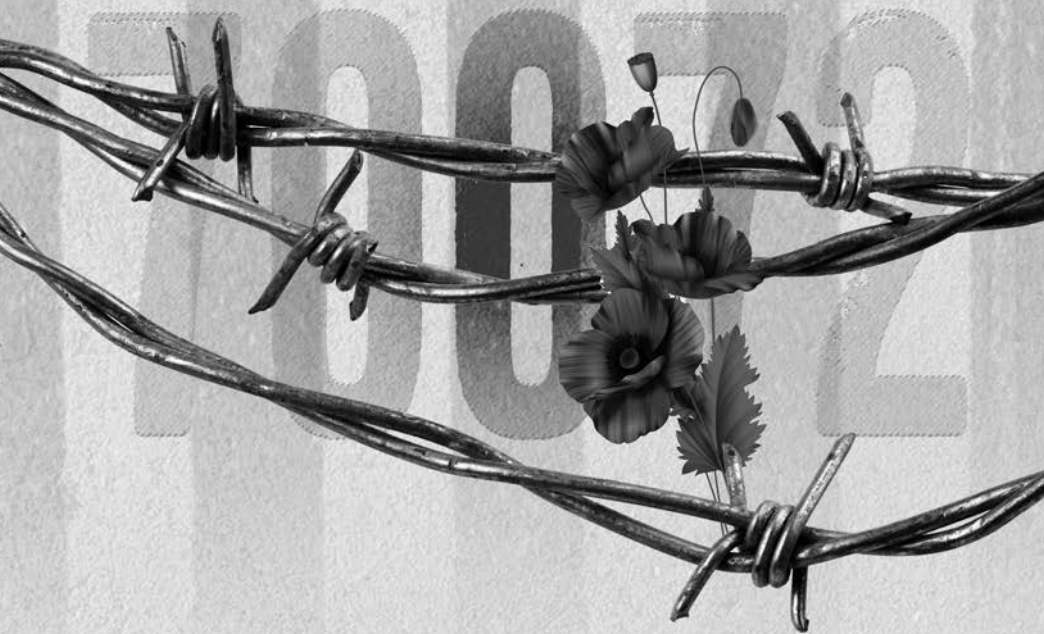
LIDIA MAKSYMOWICZ A PAOLO RODARI

**Túto knihu venujem deťom,
ktoré nemali to šťastie prežiť peklo
koncentračného tábora Birkenau, a mojim
dvom matkám – obom vďačím za svoj život.**

LIDIA MAKSYMOWICZ A PAOLO RODARI

**DIEVČA,
KTORÉ NEVEDELO
NENÁVIDIEŤ**

MOJE SVEDECTVO

Dievča, ktoré nevedelo nenávidieť

Moje svedectvo

Lidia Maksymowicz a Paolo Rodari

LA BAMBINA CHE NON SAPEVA ODIAR

by Lidia Maksymowicz & Paolo Rodari

Copyright ©2022 Lidia Skibicka Maksymowicz

& Paolo Rodari c/o the Association La Memoria Viva.

Translation rights arranged through Vicki Satlow of The Agency srl

All rights reserved.

Prvé vydanie.

Všetky práva vyhradené. Táto publikácia ani žiadna jej časť nesmie byť kopírovaná, rozmnožovaná ani inak šírená bez písomného súhlasu vlastníka autorských práv.

Preklad © Simona Petková

Redakčná úprava a korektúry Tatiana Búbelová

Vydalo vydavateľstvo Citadella v roku 2024

ISBN 978-80-8182-225-4

27. január 2022

Teší ma, že Lidiina kniha o prežití vyhladzovacieho tábora Birkenau vyšla v deň, ktorý je Medzinárodným dňom pamiatky obetí holokaustu. Verím, že toto svedectvo svojou troškou prispeje k tomu, aby ľudia na minulosť nezabudli. Pamätať si je totiž ľudskou výsadou, znakom civilizácie a podmienkou pre lepšiu budúcnosť v znamení mieru a bratstva. Moje slová počas generálnej audiencie 27. januára 2021 platia i dnes: „Pamätať si znamená byť opatrný, pretože minulosť sa môže znovu zopakovať, počnúc ideologickými myšlienkami, ktoré chcú pomôcť národu, no napokon národ

i samo ľudstvo zničia. Zostaňte pozorní a pamätajte si, ako sa začala táto cesta smrti, vyhladzovania a brutality.“

Keď som 26. mája 2021 na Nádvorí svätého Damaza vo Vatikáne Lidiu pozdravil, chcel som jej pobožkať ruku s číslom, ktoré jej vytetovali v tábore Birkenau – 70072. Stalo sa to jednoduchým gestom zmierenia, aby spomienka na minulosť zostala naďalej živá, aby sme sa poučili z čiernych stránok histórie, aby sme ju viac neopakovali, ani rovnaké chyby. Preto neúnavne pokračujeme v úsilí rozvíjať spravodlivosť, zvyšovať harmóniu, podporovať integráciu a byť nástrojmi mieru a budovateľmi lepšieho sveta. Podporme Lidiino poslanie, o ktorom pred rokom povedala: „Poslanie, ktoré som si vybrala a ktoré budem vykonávať do konca svojho života, je nezabudnúť a rozprávať o tom, čo sa mi stalo.“ A dodala: „Budem svoj príbeh rozprávať najmä mladým, aby nikdy nedopustili, že sa niečo podobné zopakuje.“

František

Úvodné slovo Liliany Segreovej

Lidiin príbeh je len úlomkom z vesmíru koncentračných táborov, z prekliateho miesta, akým bol tábor Birkenau. Tento príbeh je ako hra v kocky, ibaže so smrťou. Na pozadí sa odohrávajú najneopísateľnejšie udalosti 20. storočia. Nultý rok civilizácie.

Prečo o nich znovu hovoriť? Pretože musíme – musíme si pamätať. Teraz a navždy, opakovať si to ako mantru tretieho tisícročia. Kľúčovým slovom je pamäť. Ak sa nám podarí túto mimoriadnu vlastnosť uplatňovať, umožní nám udržať

pri živote demokraciu. Tí, ktorí zabúdajú, sú náchylnejší voči nebezpečenstvu netolerancie a násilia.

Ako sa môžeme zaočkovať voči tomuto vírusu „nenávisť“?

Mali by sme sa vzdelávať v histórii a uplatňovať ústavu, z ktorej všetko vychádza. Všetkým mužom a ženám, čo budú listovať týmito stránkami, želám krásnu budúcnosť zbavenú tieňov minulosti. Tento čas pre takých ako ja nikdy nepomíne a vždy sa budeme cítiť raz pochmúrne, inokedy blažene.

Úvodné slovo Samiho Modiana

Stretnutie s človekom ako Lidia ma dojalo a musel som ju objasť!

Jej príbeh je taký podobný môjmu – osamelosť, hrozné zážitky vo vyhladzovacích táboroch, trojročné dieťa vytrhnuté z matkiných rúk, neistota zajtrajška!

Toľko bolestných skúseností z minulosti máme spoločných, ale vôľa nevzdať sa nám pomohla prekonať životné prekážky.

Rana naďalej zostáva, no ako Lidia po mnohých rokoch našla matku a vyrozprávala svoj príbeh, i ja som našiel

osobu, ktorá mi pomohla a vždy stála pri mne – svoju manželku Selmu. Lidiin príbeh by mal zostať vzorom života – sila, odvaha, vytrvalosť dobra, láska k blížnemu, a už žiadna vojna!

Po toľkých rokoch mlčania som sa i ja rozhodol prehovoriť a zanechať svoj vlastný odkaz: „Nikdy viac.“

**Dievča,
ktoré nevedelo
nenávidieť**

1

Len niekoľko zábleskov. Ako prichádzajúce a odchádzajúce svetielka tmavej noci, vzdialenej a zároveň blízkej, veľmi blízkej, akoby to bolo včera.

Prešli desaťročia, odkedy ma s mamou deportovali do koncentračného tábora.

Mám asi štyri roky. Mama má dvadsaťdva.

Vystupujeme na nástupišti v tábore Birkenau a ona ma drží v náručí. Je december roku 1943. Strašná zima. Ladový sneh. Bičujúci vietor. Všade naokolo prázdnota. Pozerám sa

na hnedočervený vagón, v ktorom sme sa niekoľko dní natlačením viezli, necítiac si nohy, s pocitom, že každú chvíľu nás čaká smrť udusením. Mám silné pokušenie vliezť doň späť. Pred chvíľou som nechcela nič viac, len vyjsť na vzduch a nadýchnuť sa kyslíka. Už viac nie, chcem sa vrátiť dnu. Otočiť sa. Vrátiť sa domov.

Spomínam si na pevné objatie. Matku, ktorá mi zakrýva tvár. Alebo som to bola ja, čo som si tvár ponorila na jej hrud', už celkom vychudnutú po toľkých dňoch cesty, ktorá sa zdala nekonečná. Vlak striedavo zrýchľoval a spomaľoval s veľmi dlhými prestávkami v neznámej krajine.

Niekoľko nemeckých vojakov rozdeľuje nováčikov do dvoch radov. Ďalší nás pozorujú z vrcholu tehlovej veže niekoľko desiatok metrov za nami. Dostávame sa do radu napravo. Starších a tých, čo vyzerajú nevládne a slabo, posielajú doľava. Viacero indícií dáva tušiť, ako sa to skončí. Nikde žiadne slová, naokolo vládne len rezignácia. Na akúkoľvek vzburu nemá nikto dosť energie. Nikto nemá dosť sily, aby mala akákoľvek rebélia zmysel.

Smrdím a moja matka tiež. Smrdia všetci, čo práve vystúpili z vlaku. A predsa je tento zápach jedinou známou vecou v cudzom svete. Kde to sme? Nikto nehovorí, nikto nič nevyvetľuje. Sme tu a hotovo.